

# **Elinvoimainen Tampereen kaupunkiseutu - Tulevaisuuden vaihtoehdot vaikutuksineen**

Kysely Tampereen kaupunkiseudun  
yhteistyön tulevaisuuden  
vaihtoehtoista.

Mikko Kesä

Ari Kurlin



**INNOLINK**  
**RESEARCH**

TIEDOSTA MENESTYS



# SISÄLLYSLUETTELO

<b>1. Kyselyn lähtökohdat .....</b>	<b>3</b>
<b>2. Kyselyn toteutus .....</b>	<b>4</b>
<b>3. Taustatiedot.....</b>	<b>5</b>
<b>4. Kuntalaisuuden merkitys.....</b>	<b>9</b>
<b>5. Arjen asiointi kaupunkiseudulla .....</b>	<b>11</b>
<b>6. Kunnallisten tehtävien järjestäminen .....</b>	<b>12</b>
6.1 Näkemykset tehtävittäin .....	13
6.1.1 Yhdyskuntarakenne .....	13
6.1.2 Palvelut .....	14
6.1.3. Vaikuttaminen ja osallistuminen .....	15
6.1.4 Kuntatalous.....	16
6.1.5 Elinkeinoelämä .....	17
6.1.6 Kuntaidentiteetti .....	18
6.2 Paras kokonaisratkaisu koko kaupunkiseudulle .....	19
<b>7. Kuntaliitokset.....</b>	<b>21</b>
7.1 Suhtautuminen kuntaliitokseen .....	21
7.2 Parhaat liitoskumppanit .....	21
<b>8. Yhteenveto ja johtopäätökset .....</b>	<b>26</b>



## 1. Kyselyn lähtökohdat

Vuoden 2013 aikana Tampereen kaupunkiseudulla toteutetaan kahdeksan kunnan yhteinen selvitys kaupunkiseudun tulevaisuuden suunnasta ja vaihtoehdoista. Selvitys käynnistyi tammikuussa 2013 ja selvitysmiehenä toimii Rauno Saari. Työn aikana mm. arvioidaan erilaisten organisointivaihtoehtojen (kunnat, kuntien välinen yhteistyö, seutuhallinto ja uusi kunta) vaikutuksia Tampereen kaupunkiseudun hyvinvointiin ja kilpailukykyyn.

Seutuselvityksen osana jokaisessa kunnassa toteutettiin syksyn 2013 aikana keskustelutilaisuuksia sekä poliittisille päättäjille että kuntalaisille. Osana selvitystä haluttiin saada myös kuntalaisia aktivoitua laajalti osallistumaan eri vaihtoehtojen arviointiin. Tavoitteena oli myös kerätä kuntalaisten näkemyksiä myöhemmän päätöksenteon tueksi. Näiltä lähtökohdin toteutettiin syksyllä 2013 Tampereen kaupunkiseudun kuntalaiskysely, jossa selvitettiin kaupunkiseudun asukkaiden suhdetta kuntaan, arjen asiointia sekä näkemyksiä kunnallisten tehtävien järjestämisestä jatkossa.



## 2. Kyselyn toteutus

Kysely toteutettiin syys-lokakuussa 2013. Kyselyn kohderyhmänä olivat Tampereen kaupunkiseudun (Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Tampere, Pirkkala, Vesilahti sekä Ylöjärvi) kuntalaiset. Tavoitteena oli kerätä laajamittaisesti näkemyksiä erilaisilta kuntalaisryhmiltä. Riittävän laajuuden saamiseksi otoskooksi päätettiin 2000 vastaajaa. Vastaajapohja kiintiöitiin väkilukuun nähden mukauttaen.

Kiintiöinti jakautui kunnittain seuraavasti:

- Tampere 900
- Orivesi 100
- Kangasala 200
- Lempäälä 160
- Vesilahti 80
- Pirkkala 160
- Nokia 200
- Ylöjärvi 200

Todelliseen väkilukuun nähden Tampereen osuus pienehi hieman ja vastaavasti varsinkin Vesilahden ja Oriveden osuus kasvoi. Vastaajapohjan kasvatus oli edellytys riittävän vastaajamäärän saamiseksi, jotta vertailuja voitiin tehdä myös kuntakohtaisesti.

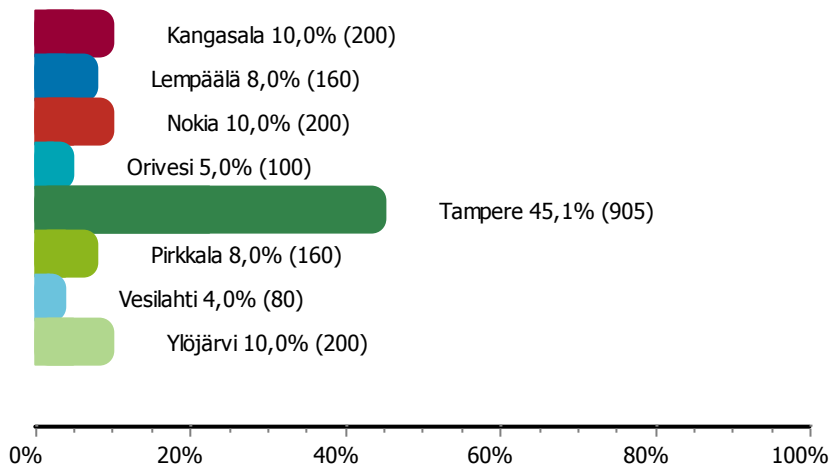
Tiedonkeruu tapahtui ensisijaisesti Internet-pohjaisen vastaajapaneelin kautta. Paneelissa kerättiin vastauksia syyskuun ajan, ja lokakuussa siirryttiin lisäksi täydentämään vastauksia puhelinhaastatteluperustaisesti. Puhelinhaastatteluiden avulla oli mahdollista täydentää vielä puuttuvia vastaajaryhmiä eri kunnista ja ikäluokista. Vastauksista yhteensä 62 % kertyi paneelin kautta ja 38 % puhelinhaastatteluilla. Tampereen osalta koko vastaajajoukko kerättiin paneelin kautta, ja muissa kunnissa puhelinhaastattelut täydensivät vastausmäärää.

Tämä pääraportti kokoaa yhteen kyselyn tulokset koko kaupunkiseudun tasolla. Tarkemmat kuntakohtaiset tulokset käyvät ilmi kutakin kuntaa koskevasta omasta raportista.



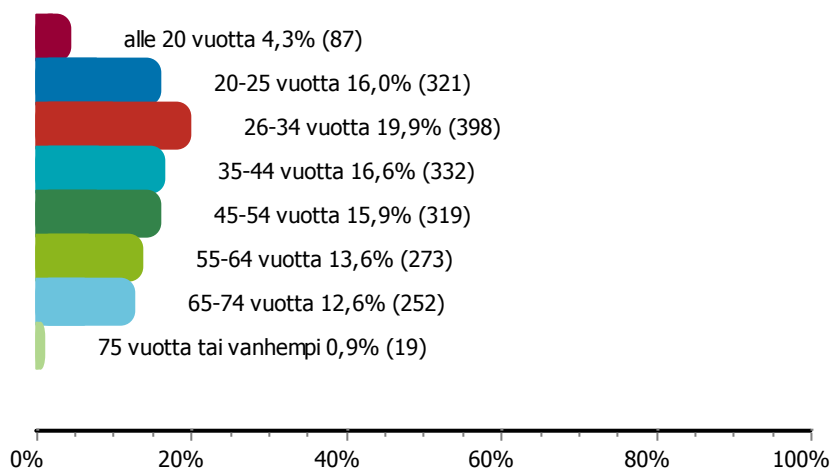
### 3. Taustatiedot

Kyselyn tiedonkeruu onnistui taustatekijöittäin hyvin, ja eri taustaryhmistä saatiin riittävä edustus mukaan. Mukana on monipuolisesti vastaajia kaupunkiseudun eri kunnista, eri ikäluokista, molempia sukupuolia, eri ammattiryhmien edustajia, erilaisista kotitalouden tyypeistä, asuinalueilta ja erilailla arjessaan liikkuvista henkilöistä.



Kuva 1 – Asuinkunta

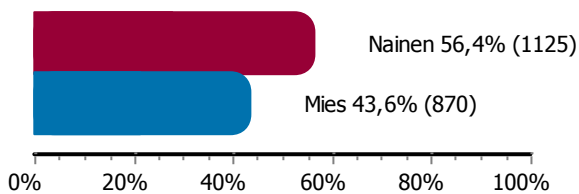
Vastauksia kerättiin eniten Tampereelta ja seuraavaksi eniten Kangasalta, Nokialta ja Ylöjärveltä. Tampereen kohdalla kiintiö ylittyi muutamalla vastaajalla, muiden kuntien kohdalla vastausmäärä on juuri kiintiön kokoinen.



Kuva 2 – Ikäjakama

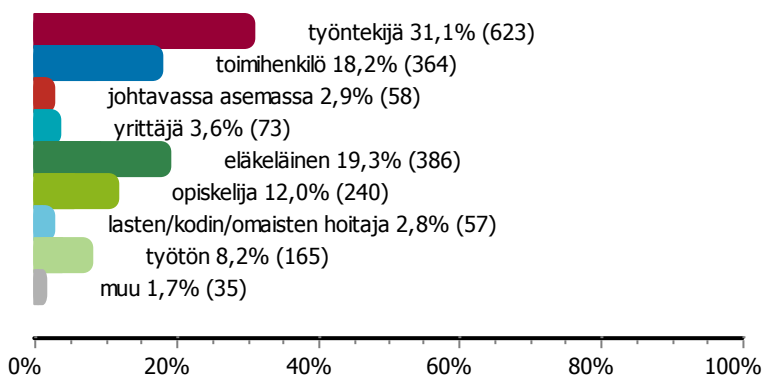


Aineistonkeruussa tavoitteena oli kerätä vastauksia monipuolisesti eri ikäryhmistä riittävien taustavertailujen mahdollistamiseksi. Siten ikäryhmät ovat edustettuina melko tasaisesti. Tampereen kohdalla väestöpohja on nuorempi ja myös otoksessa korostuu Tampereen kohdalla erityisesti 26–34-vuotiaiden joukko. Muissa kunnissa eri ikäryhmät on kerätty tasaisesti. Käytännössä alle 20-vuotiaiden ja yli 74-vuotiaiden osuudet ovat muita ryhmiä pienemmät, joten vertailut näiden ryhmien osalta suoritetaan tarvittaessa yhdistettyinä läheisiin ryhmiin.



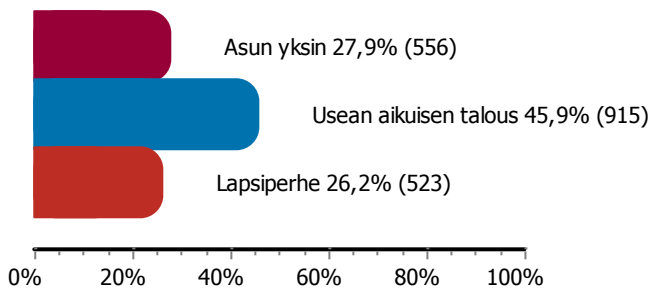
Kuva 3 – Sukupuolijakauma

Naisia on vastaajista hieman yli puolet ja miehiä vastaavasti hieman alle. Naisten osuus korostuu hieman muita enemmän Tampereella (62 %) ja Pirkkalan vastaajista enemmistö puolestaan on miehiä (54 %).



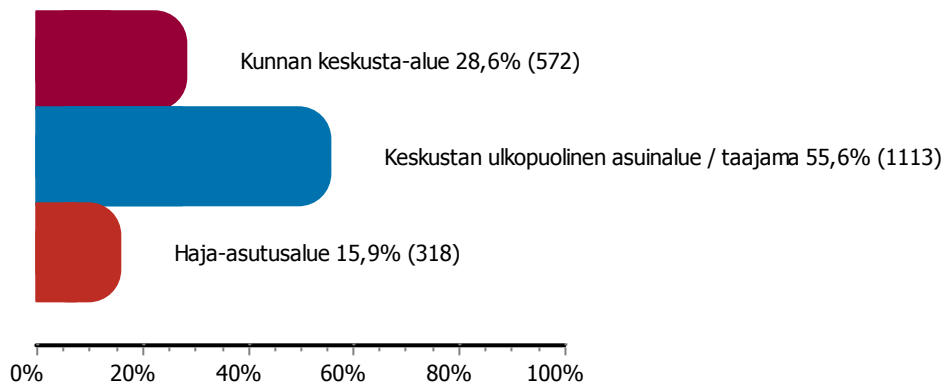
Kuva 4 - Vastaajat ammattiryhmittäin

Suurin ammattiryhmä ovat työntekijät (31 %). Seuraavaksi eniten vastaajissa on toimihenkilöitä, eläkeläisiä ja opiskelijoita. Opiskelijoiden osuus korostuu Tampereen kohdalla (18 %). Työntekijöitä on eniten Kangasalta ja Ylöjärveltä (39 %), toimihenkilöitä ja yrittäjiä Vesilahdelta (28 % ja 5 %), eläkeläisiä Ylöjärveltä (30 %) ja Nokialta (29 %) ja työttömiä Tampereelta (11 %).



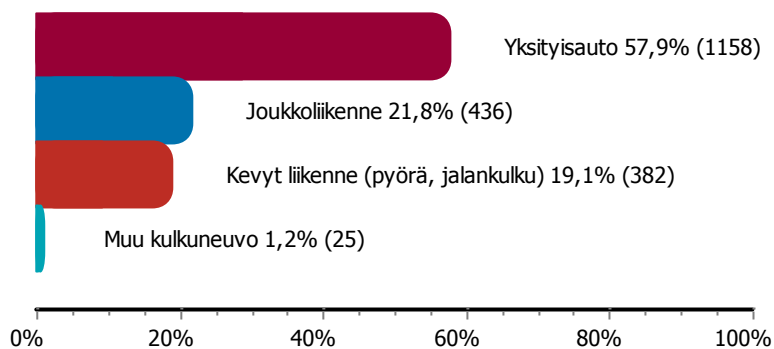
Kuva 5 - Kotitalouden tyyppin mukaan

Yleisin kotitalouden tyyppi on kahden tai useamman aikuisen talous. Eniten yhden aikuisen talouksia on Tampereelta (35 %) ja vähiten Vesilahdelta (16 %). Lapsiperheitä on eniten Vesilahdelta (35 %) ja Nokialta (33 %) ja vähiten Tampereelta (23 %).



Kuva 6 – Asuinalue

Vastaajat asuivat useimmin keskustan ulkopuolisella asuinalueella tai taajamassa. Kunnan keskusta-alueella asuminen korostui muita useammin Pirkkalassa (35 %), Tampereella (34 %) sekä Ylöjärvellä (34 %). Haja-asutusalueilla asuvat useimmin Kangasalta (41 %) ja Vesilahdelta (39 %) vastanneet.



Kuva 7 - Pääasiainen liikemistapa työssä ja päivittäisessä asioinnissa

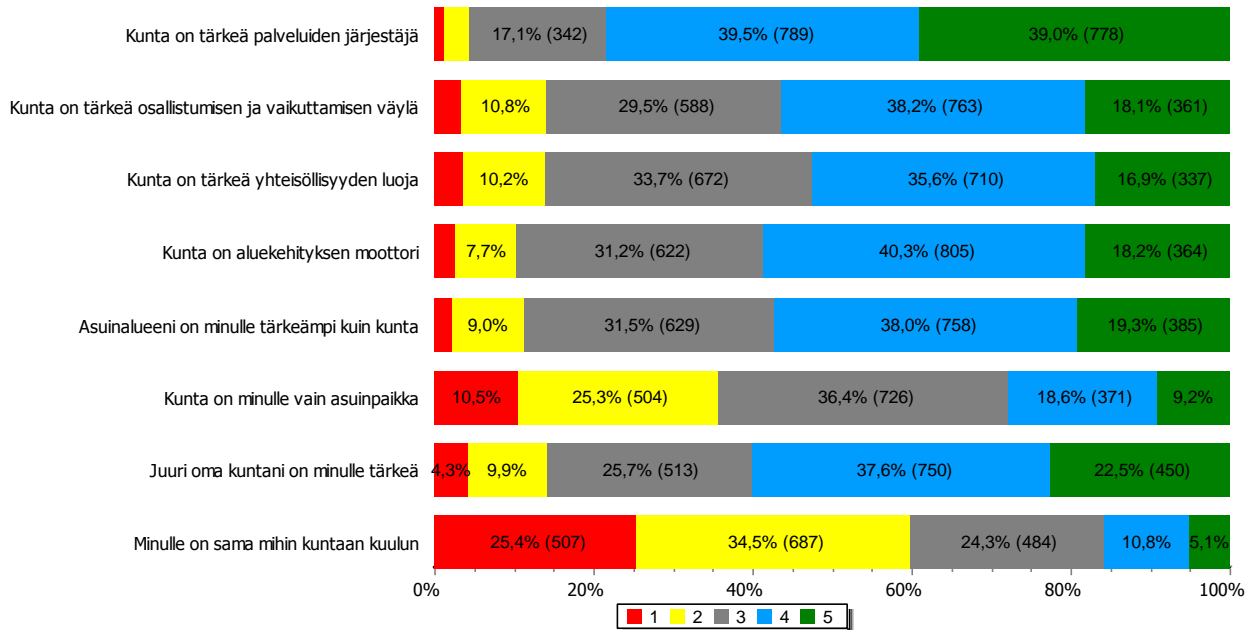


Hieman yli puolet käyttää pääasiallisena liikkumisvälineenään työssä ja päivittäisessä asioinnissa yksityisautoa. Yksityisauton käyttö on yleisintä Kangasalta (80 %) ja Orivedeltä (79 %) vastanneilla. Tamperelaisista 33 % käyttää pääasiallisesti joukkoliikennettä ja 30 % kulkee pyörällä tai kävellen. Naiset ovat aktiivisempia joukko- ja kevyen liikenteen käyttäjiä kuin miehet.





## 4. Kuntalaisuuden merkitys



Kuva 8 - Kuntalaisuuden merkitys. Asteikko: 1=ei pidä lainkaan paikkaansa, 2=pitää paikkansa, 3=pitää paikkansa kohtalaisesti, 4=pitää paikkansa melko hyvin, 5=pitää paikkansa erittäin hyvin.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan suhtautumistaan kuntaa ja kuntalaisuuteen. Vastaajien valtaosa näkee kunnan olevan tärkeä palveluiden järjestäjä. Hieman yli puolet pitää kuntaa tärkeänä osallistumisen ja vaikuttamisen väylänä, tärkeänä yhteisöllisyyden luojana ja aluekehityksen moottorina. Hieman useampi kuin joka toinen kokee myös, että asuinalue on hänelle tärkeämpi kuin oma kunta ja yhtä moni, että juuri oma kunta on hänelle tärkeä. Joka neljäs näkee lähimmäksi, että kunta on hänelle vain asuinpaikka. Useimmille ei ole sama mihin kuntaan kuuluu, vaikka 16 prosenttia pitääkin tätä vaihtoehtoa lähimpänä.

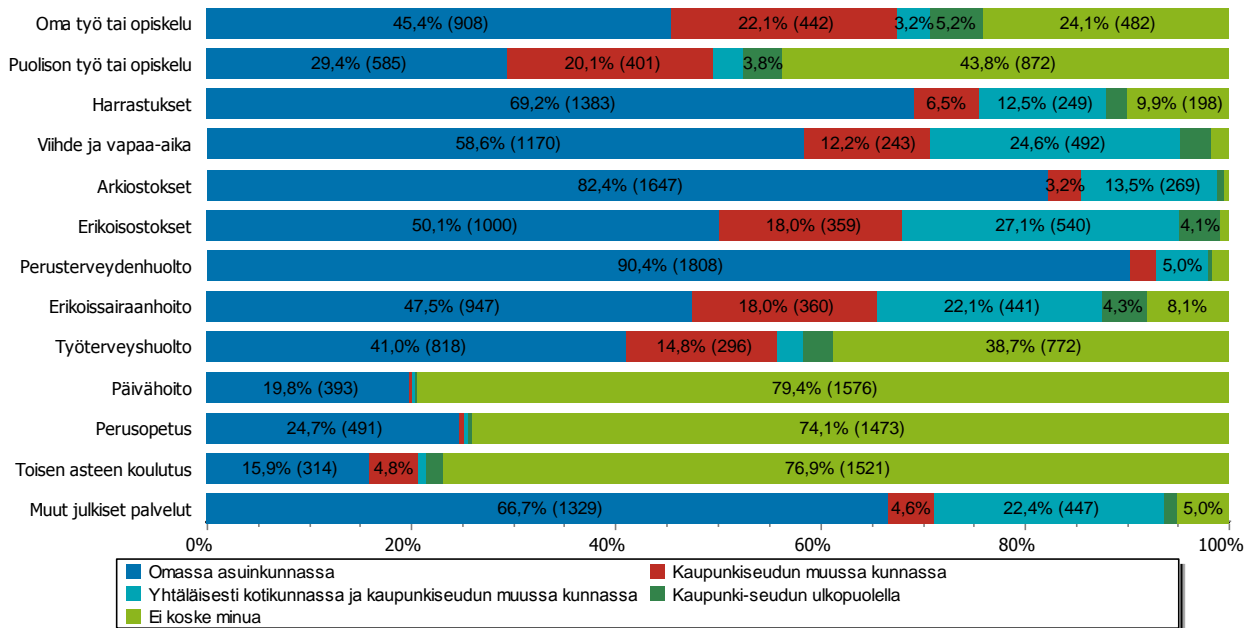
Kunnan merkitys näyttää korostuvan yli 54-vuotiailla vastaajilla hieman enemmän kuin tätä nuoremmilla. 55-64- ja 65-74-vuotiaat nostavat kunnan merkityksen yhteisöllisyyden luojana (61 % ja 66 %) ja osallistumisen ja vaikuttamisen väylänä (67 % ja 72 %) nuorempia ikäluokkia useammin tärkeäksi. Nämä seikat tulevat esiin myös ammattiryhmistä eläkeläisillä ja lasten-/kodin-/omaisten hoitajilla (molemmilla 60-70 % välillä). Työttömät ja opiskelijat näkevät puolestaan muita harvemmin kunnan tärkeäksi yhteisöllisyyden luojaksi (vajaa 40 % molemmista) tai osallistumisen ja vaikuttamisen väyläksi (noin 40 % molemmista). Kunnan näkevät aluekehityksen moottorina erityisesti johtavassa asemassa toimivat (75 %) sekä yrittäjät (68 %). Juuri oma kunta on eläkeläisille (73 %) korostuneen tärkeä. Kunnan merkitys palveluiden järjestäjänä on erityisesti



lapsiperheille tärkeä (82 %) ja yksin asuville tämä merkitys on vähäisempi (74 %). Haja-asutusalueilla asuvat mieltävät puolestaan asuinalueensa keskimääräistä useammin kuntaa tärkeämmäksi (72 %).



## 5. Arjen asiointi kaupunkiseudulla



Kuva 9 - Missä pääosin asioit tai asioitte toimittaessanne seuraavia arkeen liittyviä asioita? Mukana vain ne, joita kyseinen asiointi koskee.

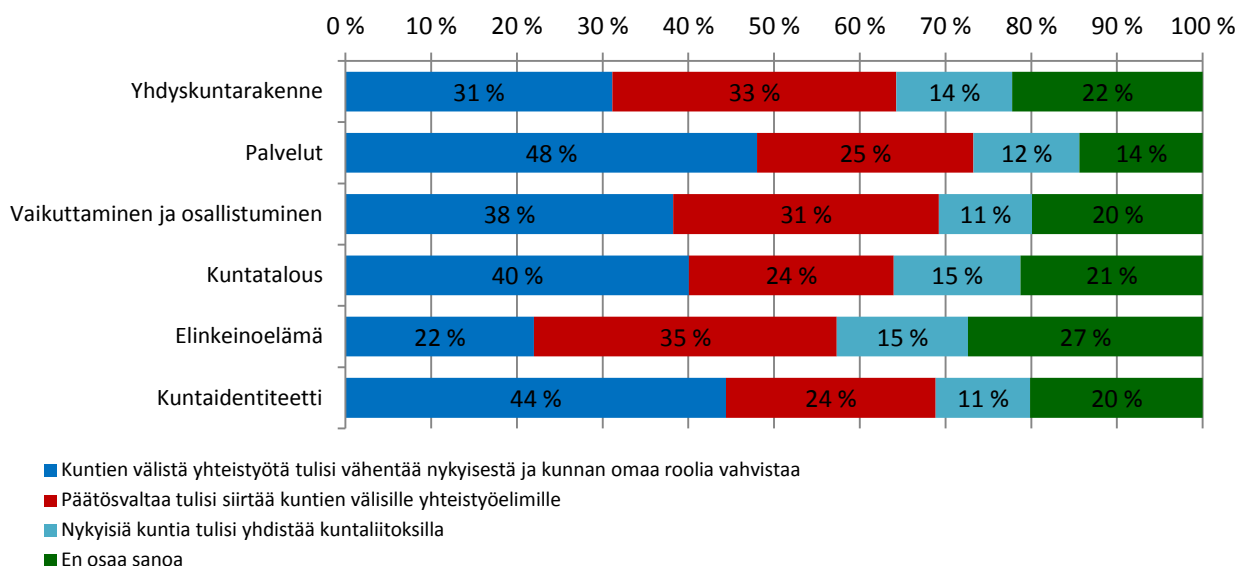
Vastaajat asioivat arjessa selvästi eniten omassa kotikunnassaan. Useimmin omassa kunnassa hoidetaan perusterveydenhuollon asiat (90 %) ja arkiostokset 82 %). 22 % työskentelee tai opiskelee kaupunkiseudun muussa kunnassa ja 20 % kohdalla puoliso tekee näin. Jos tamperelaisia vastaajia ei lasketa mukaan, tapahtuu työskentely tai opiskelu useimmin muussa kaupunkiseudun kunnassa kuin asuinkunnassa (37 % itsen ja 34 % puolison osalta) ja jos lasketaan vain ne, joita työssäkäynti tai opiskelu koskee, Tampereen ulkopuolisten kuntien vastaajista 55 % käy työssä muussa kuin omassa asuinkunnassa kaupunkiseudulla. Muut kuin tamperelaiset hoitavat viihde- ja vapaa-ajan asioinnin yhtäläisesti omassa kunnassa ja omassa kunnassa ja muussa kaupunkiseudun kunnassa (37 %). Erikoisostokset ja erikoissairaanhoidon palvelut he hoitavat kuitenkin pääosin joko yhtäläisesti omassa kunnassa ja muualla kaupunkiseudulla tai pelkästään muualla.



## 6. Kunnallisten tehtävien järjestäminen

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kolmea erilaista kehityssuuntaa erilaisten kunnallisten tehtävien hoidon kannalta. Yksinkertaistetut suuntausvaihtoehdot olivat kuntien välisen yhteistyön vähentäminen ja kunnan oman roolin vahvistaminen, päätösvallan siirtäminen kuntien välisille yhteistyöelimille ja nykyisiä kuntia tulisi yhdistää kuntaliitoksilla. Lisäksi mukana oli en osaa sanoa -vaihtoehto. Yleisesti ottaen nuoret kokevat kannan ottamisen vaikeammaksi useammin kuin vanhemmat ikäluokat. Tehtävät oli jaettu yhdyskuntarakennetta, palveluita, vaikuttamista ja osallistumista, kuntataloutta, elinkeinoelämää ja kuntaidentiteettiä koskeviin tehtäviin.

Seuraavassa käydään läpi eri tekijät ensin summamuuttujana muodostetuista pääluokista ja sen jälkeen alaluokittain. Vertailu taustamuuttujittain tulee ilmi kunkin kuvion jälkeen sanallisesti.



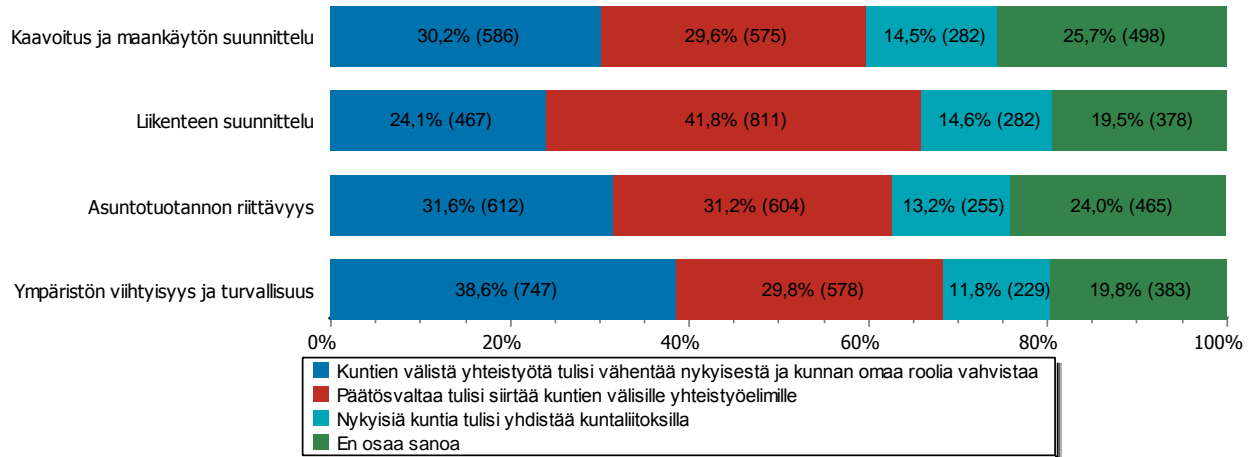
Kuva 10 – Kunnalliset tehtävät ja kolme kehityssuuntaa pääkohdittain.

Tehtävienhoidon pääkohdista ei kysytty vastaajilta suoraan, vaan kuvion 10 jakaumat on muodostettu alakohtien summana. Palvelut, kuntatalous ja kuntaidentiteetti keräävät selvän kannatuksen kunnan oman roolin vahvistamiselle. Elinkeinoelämän kehittämisessä vastaaja puoltavat päätösvallan siirtämistä kuntien välisille yhteistyöelimille. Yhdyskuntarakenne ja vaikuttaminen ja osallistuminen jakautuvat melko tasaisesti näiden kahden vaihtoehdon välille.



## 6.1 Näkemykset tehtävittäin

### 6.1.1 Yhdyskuntarakenne



Kuva 11 - Tehtävät alaluokittain. Yhdyskuntarakenne.

Yhdyskuntarakenteen kohdalla vastaukset jakautuvat pääosin kunnan oman roolin vahvistamisen ja päätösvaltan siirtämiseen yhteistyöelimille välille. Useimmin päätösvaltan siirtämistä yhteistyöelimille kannatettiin liikenteen suunnittelun kohdalla (42 %).

Yhdyskuntarakenteen kaikissa tekijöissä ammattiryhmistä johtavassa asemassa toimivat erottuvat muista kuntaliitoksen vahvempina kannattajina (noin joka kolmas). Myös toimihenkilöistä muita ammattiryhmiä suurempi osa (noin joka neljäs) näkee kuntaliitoksen parhaana ratkaisuna. Kunnan oman roolin vahvistamisen kannalla ovat erityisesti eläkeläiset.

Kaavoituksen ja maankäytön suunnittelun kohdalla ikäluokat 54-vuotiaisiin asti kannattavat hieman iäkkäämpiä useammin päätösvaltan siirtämistä yhteistyöelimille. Yli 54-vuotiaat puolsivat taas useammin kunnan oma roolin vahvistamista (yli 64-vuotiaista 47 %). Samaa mieltä olivat selvästi myös useimmin myös haja-asutusalueilla asuvat.

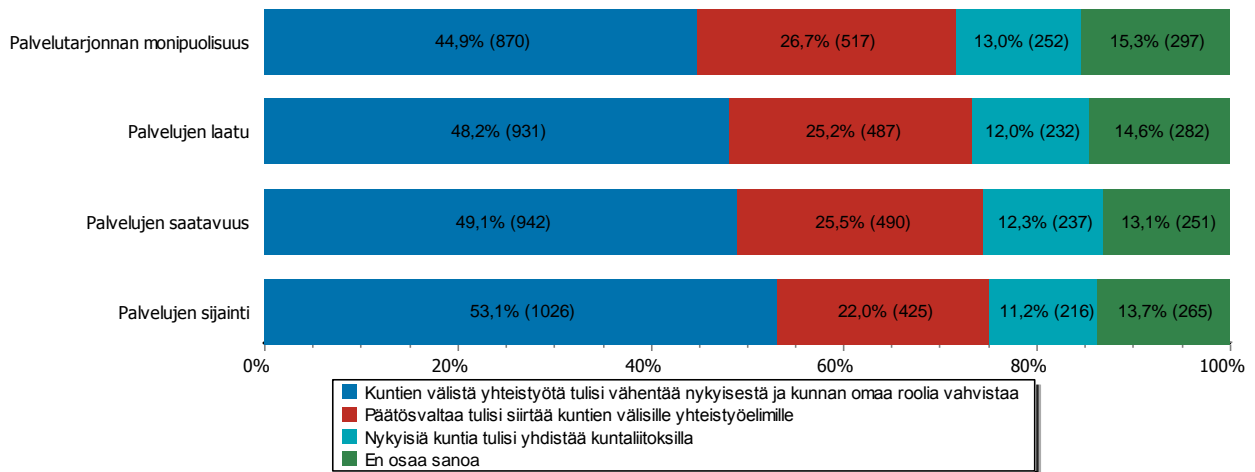
Liikenteen suunnittelun kohdalla ikäluokat alle 65-vuotiaisiin asti puolsivat selvästi useimmin kuntien välisten yhteistyöelimien päätösvaltaa (noin 40-50 % vastaajista). Yli 64-vuotiaat luottaisivat tässäkin enemmän kunnan oman roolin vahvistamiseen. Pääasiassa kevyen liikenteen käyttäjät siirtäisivät päätösvaltan selvästi useimmin yhteistyöelimille (49 %).



Asuntotuotannon riittävyyden kohdalla näkemykset jakautuvat eri ikäluokissa melko tasan kunnan oman roolin vahvistamisen ja yhteistyöelimien kannalle. Vain yli 64-vuotiaat ovat selvästi näistä ensimmäisen kannalla (44 %). Ammattiryhmistä toimihenkilöt, johtavassa asemassa ja yrittäjänä toimivat kannattavat useimmin yhteistyöelimiä ja puolestaan eläkeläiset ja lasten-/kodin- tai omaisten hoitajat oman kunnan roolin vahvistamista. Kunnan vahvan oman roolin kannalla ovat myös haja-asutusalueilla asuvat (47 %).

Ympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden kohdalla 26–34- ja 35–44-vuotiaat jakautuvat kahtia kunnan vahvan oman roolin ja yhteistyöelimien kannatuksen välille. Muut ikäryhmät sekä haja-asutusalueilla asuvat puoltavat tässä useammin kunnan vahvaa omaa roolia..

### 6.1.2 Palvelut



Kuva 12 - Tehtävät alaluokittain. Palvelut.

Palveluiden kohdalla vastaajat arvioivat kunnan oman roolin vahvistamisen selvästi useimmin parhaaksi vaihtoehdoksi.

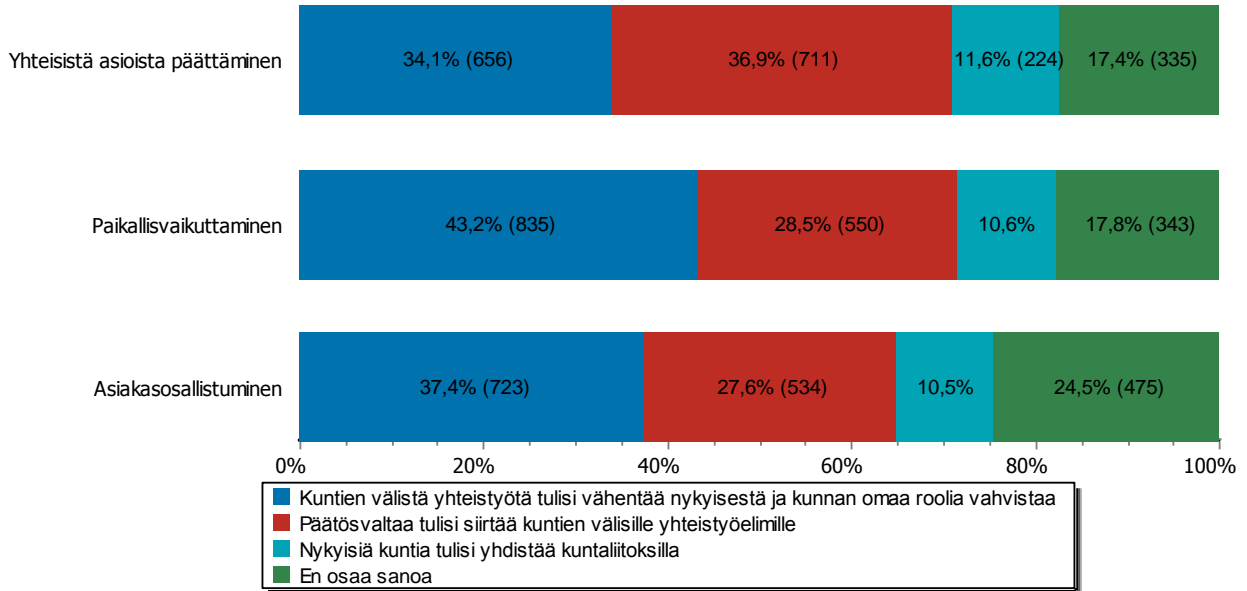
Palveluiden monipuolisuuden kannalta 35-44-vuotiaat jakautuvat kahtia kuntien oman roolin vahvistamiseen ja kuntien välisen yhteistyöelimen välille. Muut ikäluokat ovat selvästi näistä ensimmäisen kannalla. Palveluiden laadun, saatavuuden ja sijainnin kohdalla selvä enemmistö kaikissa ikäluokissa näkee ensimmäisen vaihtoehdon parhaaksi. Vähintään 65-vuotiaat ovat vahvimmin tätä mieltä. Haja-asutusseuduilla asuvat ovat selkeimmin oman kunnan roolin vahvistamisen kannalla.

Ammattiryhmistä yrittäjät jakautuvat valintojen välillä kahteen joukkoon oman kunnan tai yhteiselimien kannalle (noin 30-40 % kannatus eri tekijöissä). Johtavassa asemassa toimivat



kannattavat puolestaan selvästi useimmin kuntoliitosta (noin 40 % eri tekijöiden kohdalla). Muut ammattiryhmät ja erityisesti eläkeläiset kannattavat oman kunnan vahvaa roolia.

### 6.1.3. Vaikuttaminen ja osallistuminen



Kuva 13 - Tehtävät alaluokittain. Vaikuttaminen ja osallistuminen.

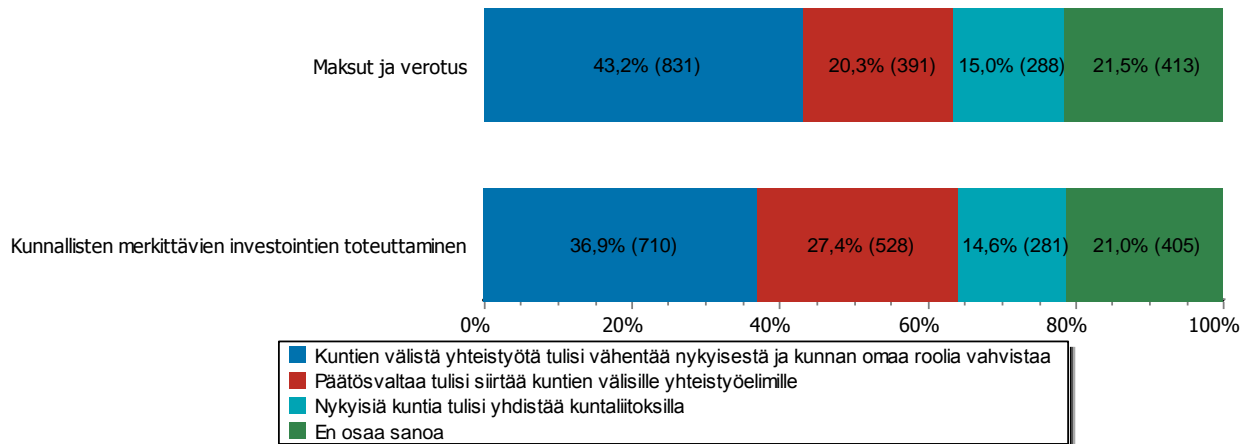
Yhteisistä asioista päättämisen kohdalla valinta kunnan oman roolin ja yhteistyöelimien välillä asettuu melko tasaisesti. Paikallisvaikuttamisen ja asiakasosallistumisen osalta oman kunnan rooli nähdään useammin parhaaksi vaihtoehdoksi.

Yhteisistä asioista päättäminen jakaa mielipiteitä kaikissa ikäryhmissä. Yrittäjät (41 %) näkevät yhteistyöelimien toiminnan tässä tekijässä useimmin parhaaksi vaihtoehdoksi ja johtavassa asemassa toimivat korostavat lisäksi selvästi muita enemmän kuntaliitosta parhaana vaihtoehtona (noin 30 %)

Lapsiperheet ovat vahvimmin oman kunnan roolin vahvistamisen kannalla paikallisvaikuttamisen (47 %) ja asiakasosallistumisen kohdalla (44 %).



### 6.1.4 Kuntatalous



Kuva 14 - Tehtävät alaluokittain. Kuntatalous.

Kuntatalouden kohdalla valtaosa vastaajista keskittäisi toimintaa selkeämmin kunnan omalle taholle. Kunnallisten merkittävien investointien kohdalla useampi siirtäisi päätösvaltaa myös kuntien välisille yhteistyöelimille, mutta kunnan oman roolin vahvistaminen on myös tässä suosituin suunta.

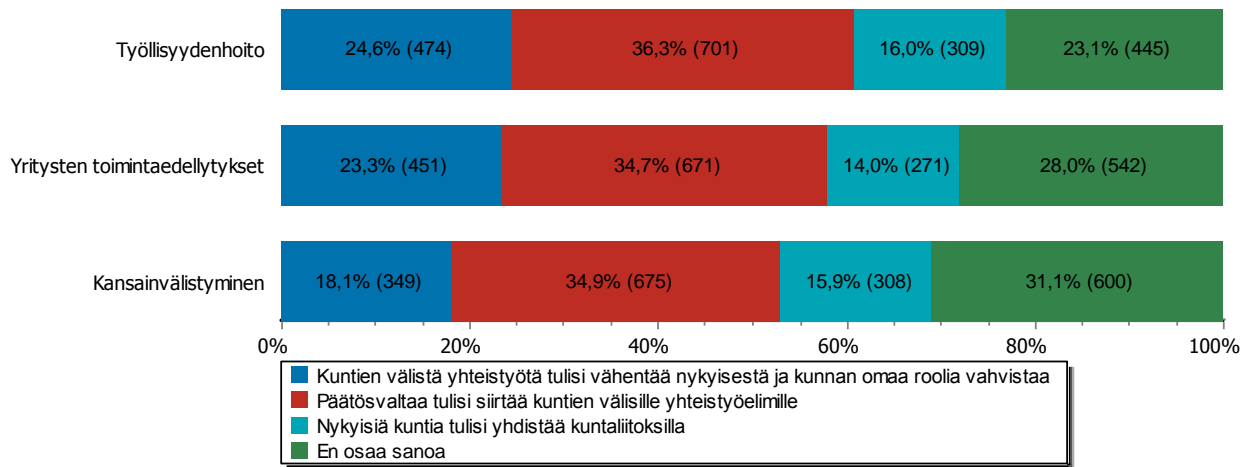
Haja-asutusalueilla luotetaan useimmin kunnan oman roolin vahvistamiseen molemmissa tehtävissä (noin puolet vastaajista). Merkittävien investointien osalta nuoremmat ikäryhmät suuntaisivat päätösvaltaa vanhempia ikäluokkia useammin kuntien välisille yhteistyöelimille. Erityisesti 26–34- ja 35–44-vuotiaissa näkemykset asettuvat kahteen tämän ja kuntien oman roolin vahvistamisen välille. 45–54-vuotiaissa kuntaliitosten kannatus on ikäryhmistä vahvinta (21 %).

Myös kuntatalouden kohdalla johtavassa asemassa toimivat näkevät kuntaliitoksen useimmin parhaaksi mahdollisuudeksi (maksut ja verotus 42 % ja merkittävät investoinnit 50 % joukosta). Eläkeläisistä merkittävä osa (noin joka toinen) on myös tässä kunnan oman roolin vahvistamisen kannalla. Myös työntekijöistä lähes joka toinen vahvistaisi kunnan omaa roolia maksujen ja verotuksen kohdalla.





### 6.1.5 Elinkeinoelämä



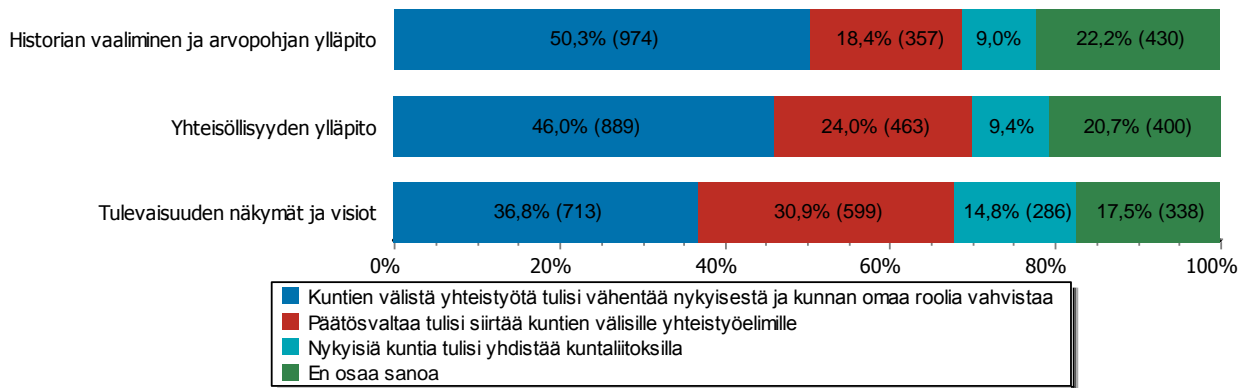
Kuva 15 - Tehtävät alaluokittain. Elinkeinoelämä.

Elinkeinoelämän tekijöiden kohdalla vastaajat siirtäisivät useimmin päätösvaltaa kuntien välisille yhteistyöelimille. Erityisesti kansainvälistymisen kohdalla vain pieni osa näkisi kunnan oman roolin vahvistamisen parhaaksi suunnaksi.

Elinkeinoelämän kehittämisen kohdalla myös eläkeläiset ovat useimmin yhteistyöelimien kannalla. Vahvimmin yhteisiä toimielimiä elinkeinoelämän tehtävänhoidossa kannattavat yrittäjät (noin 40 %, yritysten toimintaedellytysten kohdalla jopa 44 %) sekä toimihenkilöt (myös hieman yli 40 %). Johtavassa asemassa toimivat kannattavat myös näissä tehtävissä muita useammin kuntaliitoksia (noin joka kolmas).



### 6.1.6 Kuntaidentiteetti



Kuva 16 - Tehtävät alaluokittain. Kuntaidentiteetti.

Historian vaalimisen ja arvopohjan ylläpidon kannalta kunnan oman roolin vahvistaminen koetaan selvästi parhaaksi vaihtoehdoksi. Myös yhteisöllisyyden ylläpidon kohdalla tämä koetaan parhaaksi suunnaksi. Sen sijaan tulevaisuuden näkymät ja visiot jakavat selvästi enemmän mielipiteitä.

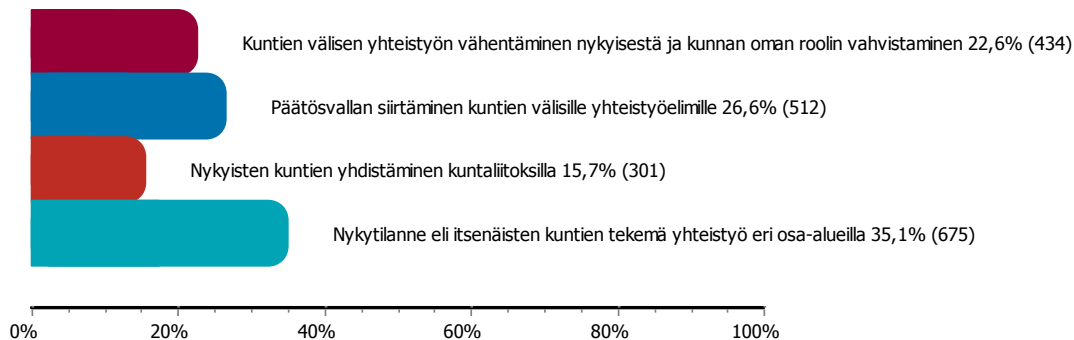
Lapsiperheille, vanhemmille ikäluokille ja haja-asutusalueilla asuville kunnan oman roolin vahvistamisen näyttäytyy selkeästi parhaana vaihtoehtona historian vaalimisen, arvopohjan ylläpidon ja yhteisöllisyyden ylläpidon kannalta (50–60 prosenttia kaikista em. ryhmistä).

Yhteisöllisyyden ylläpidon kannalta kunnan oman roolin vahvistaminen koetaan parhaaksi kehityssuunnaksi. Ikäluokista 26–34-vuotiaissa myös vaihtoehto päätösvalan siirtämisestä kuntien välisille yhteistyöelimille nousee tasaväkiseksi. Muissa ikäluokissa ero vaihtoehtojen välillä on selvä. Tulevaisuuden näkymien ja visioiden osalta 26–34- ja 35–44-vuotiaat kannattavat useimmin päätösvalan siirtoa yhteistyöelimille (noin kolmannes molemmista). 45–54-vuotiaat jakautuvat vaihtoehtojen välille, ja heistä joka neljäs kokisi kuntaliitokset parhaaksi vaihtoehdoksi. Edellä mainittuja nuoremmat ja vanhemmat ikäluokat kannattavat useimmin tulevaisuuden näkymien ja visioiden kohdalla kunnan oman roolin vahvistamista.

Ammattiryhmistä johtavassa asemassa toimivista liki kolmannes näkee kuntaliitoksen parhaaksi vaihtoehdoksi myös historian vaalimisessa ja arvopohjan ylläpidossa. Tulevaisuuden näkymien kohdalla heistä 45 % kannattaa kuntaliitosta. Eläkeläiset ja lasten-/kodin- tai omaisten hoitajat näkevät kunnan useimmin parhaaksi. Yhteisöllisyyden ylläpidon puolesta myös joka toinen yrittäjä kannattaisi kunnan oman roolin vahvistamista.



## 6.2 Paras kokonaisratkaisu koko kaupunkiseudulle



Kuva 17 - Ajatellen kokonaisuutta, minkä seuraavista ratkaisuista koet parhaaksi koko kaupunkiseudun alueen kehittämisessä?

Vastaajia pyydettiin valitsemaan mielestään paras ratkaisu koko kaupunkiseudun eli 8 kunnan alueen kehittämisen kannalta. Kolmen edellä mainitun vaihtoehdon lisäksi valittavana oli myös nykytilanne eli itsenäisten kuntien tekemä yhteistyö eri osa-alueilla.

Vain joka kolmas näkee nykytilanteen parhaaksi ratkaisuksi. Näkemykset muista vaihtoehdoista jakautuvat kuitenkin selvästi. Joka neljäs siirtäisi päätösvaltaa kuntien välisille yhteistyöelimille, ja vajaa neljännes vähentäisi kuntien välistä yhteistyötä ja sen sijaan vahvistaisi kunnan omaa roolia. Viisitoista prosenttia näkisi kuntaliitokset parhaaksi vaihtoehdoksi kaupunkiseudulle.

Oman kunnan roolin vahvistamista kannattavat erityisesti yli 64-vuotiaat (noin joka kolmas). Nuorimmille ikäluokille yleisin valinta on nykytilanne eli itsenäisten kuntien tekemä yhteistyö (lähes puolet). 45–54- ja 55–64-vuotiaat kannattavat puolestaan useimmin kuntien välisiä yhteistyöelimisiä (noin joka kolmas).

Ammattiryhmistä eläkeläiset ovat useimmin kunnan oman roolin vahvistamisen kannalla (37 %) ja johtavassa asemassa toimivat kuntaliitosten puolesta (35 %). Johtavassa asemassa toimivat kannattavat myös useimmin päätösvallan siirtämisestä kuntien välisille yhteistyöelimille (35 %). Nykytilanteen lailla jatkaisivat useimmin opiskelijat ja työntekijät.

Alueellisesti haja-asutusalueilla kannatetaan useimmin kunnan oman roolin vahvistamista (35 %) tai nykytilannetta (33 %). Kunnan keskusta-alueella ja keskustan ulkopuolisilla alueilla tai taajamassa asuvien välillä ei ole eroja, ja he kannattavat useimmin nykyistä mallia (noin kolmannes) tai päätösvallan siirtämisestä kuntien välisille yhteistyöelimille (noin joka neljäs).

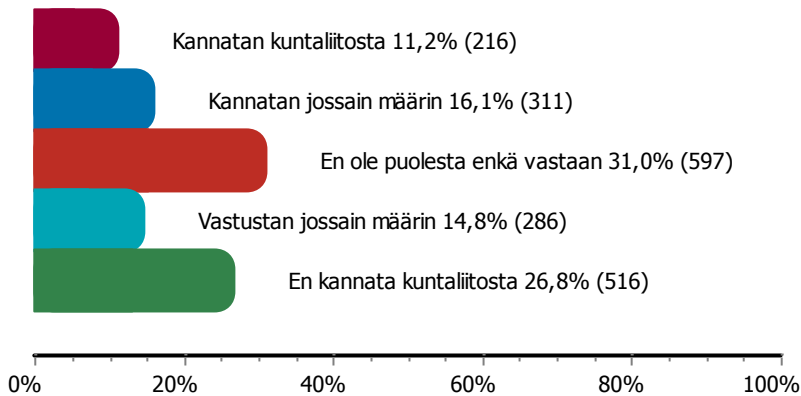


Omassa asuinkunnassaan työskentelevät (31 %, pääosin tamperelaisia) kannattavat useimmin päätösvallan siirtämistä kuntien välisille yhteistyöelimille. Kaupunkiseudun muussa kuin omassa kunnassaan työskentelevät kannattava selvästi eniten nykytilannetta (45 %). Harrastusten puolesta kaupunkiseudun muussa kunnassa asioivat kannattavat useimmin päätösvallan siirtämistä kuntien välisille yhteistyöelimille (40 %). Muualla harrastavat tai ne jotka eivät käy harrastuksissa, kannattavat useimmin nykytilannetta. Sama tilanne ilmenee myös arkiostosten kohdalla: kaupunkiseudun muussa kunnassa pääosin asioivat kannattavat useimmin päätösvallan siirtämistä yhteistyöelimille. Viihteen ja vapaa-ajan ja erikoisostosten kohdalla jakaumat noudattavat koko joukon keskiarvoja (kuva 17).



## 7. Kuntaliitokset

### 7.1 Suhtautuminen kuntaliitokseen



Kuva 18 - Suhtautuminen kuntaliitokseen.

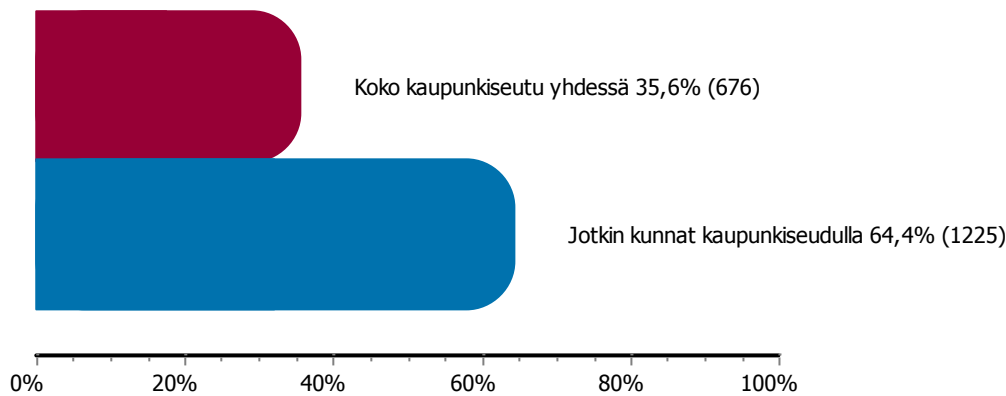
Kysymys kuntaliitoksesta jakaa vastaajia selvästi. Vähintäänkin jossain määrin kuntaliitoksen kannalla on 27 % vastaajista. Vajaa kolmannes ei ole puolesta eikä vastaan ja 42 % vastustaa jossain määrin tai ei kannalta kuntaliitosta.

Miehet (31 %) ovat kuntaliitoksiin naisia (24 %) myötämielisempiä. Ikäluokista kuntaliitosten kannalla ovat vahvimmin 45–54- (35 %) ja 55–64-vuotiaat (33 %). Eniten vastaan ovat yli 64-vuotiaat (51 %). Kunnan keskusta-alueella ja taajamissa mielipiteet ovat yhtäläiset, haja-asutusalueilla taas selvästi liitoksia vastaan.

Ammattiryhmistä kuntaliitosta kannattavat selkeästi johtavassa asemassa toimivat (56 %). Myös toimihenkilöistä 40 % on niiden kannalla ainakin jossain määrin. Eniten liitoksia vastustavat eläkeläiset (50 %).

### 7.2 Parhaat liitoskumppanit

Jos liitos tapahtuisi, vastaajista kolmannes haluaisi oman kuntansa kanssa liitokseen mukaan koko kaupunkiseudun. Kaksi kolmasosaa näkisi parhaaksi vain osan kunnista.



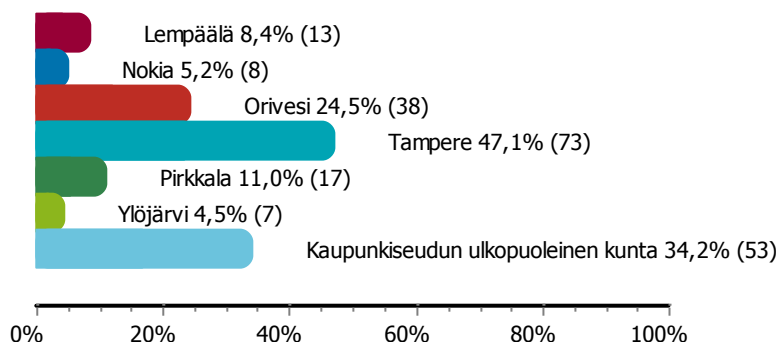
Kuva 19 - Parhaat liitoskumppanit kuntaliitoksen mahdollisesti toteutuessa.

Ikäluokista 26–34-vuotiaat kannattavat muita useammin koko kaupunkiseudun liitosta (44 %), yli 64-vuotiaat useimmin vain osan liittymistä yhteen (77 %). Sama ero on kunnan keskusta-alueella (38 %) ja taajamissa (39 %) sekä haja-asutusalueilla (81 %) asuvien välillä.

Johtavassa asemassa toimivista 60 % näki liitostilanteessa mieluiten koko kaupunkiseudun liittyvän yhdeksi kunnaksi. Yrittäjistä, opiskelijoista ja työttömistä puolet näki parhaaksi toisen vaihtoehdon, puolet toisen. Eläkeläiset, työntekijät ja lasten-/kodin-/omaisten hoitajat ovat vahvimmin vain joidenkin kuntien kannalla (noin 70 % kaikista).

Jos vastaaja näki kuntaliitoksessa parhaiksi kumppaneiksi vain osan kaupunkiseudun kunnista, häntä pyydettiin luettelemaan mitkä kunnat olisivat parhaat. Seuraavassa on lueteltu kunnittain parhaaksi koetut liitoskumppanit.

#### KANGASALA

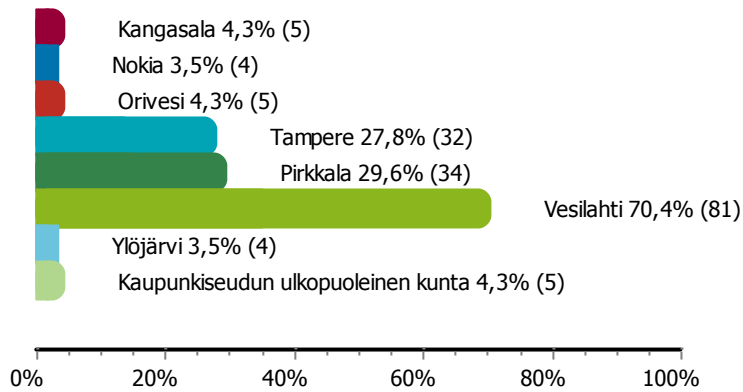


Kuva 20 - Jos kuntaliitos toteutuisi, mitkä olisivat asuinkuntasi parhaat liitoskumppanit? / KANGASALA

Kangasalan kohdalla muu viittaa useimmin Pälkäneeseen.

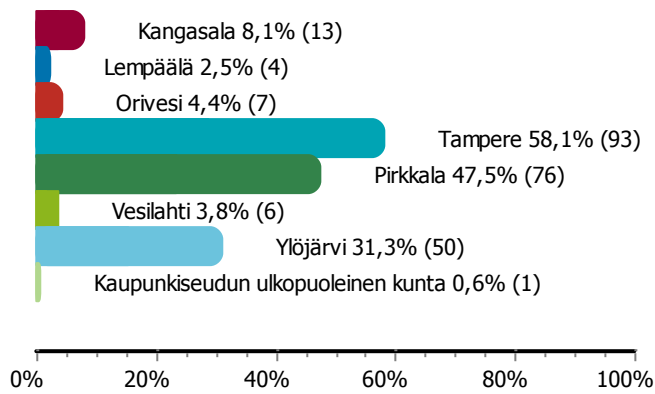


### LEMPÄÄLÄ



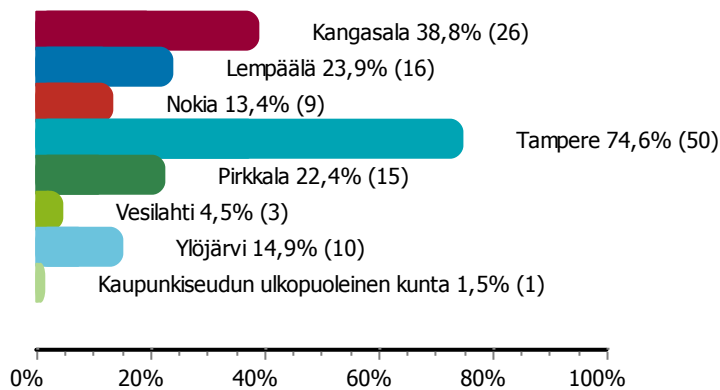
Kuva 21 - Jos kuntaliitos toteutuisi, mitkä olisivat asuinkuntasi parhaat liittoskumppanit? / LEMPÄÄLÄ

### NOKIA



Kuva 22 - Jos kuntaliitos toteutuisi, mitkä olisivat asuinkuntasi parhaat liittoskumppanit? / NOKIA

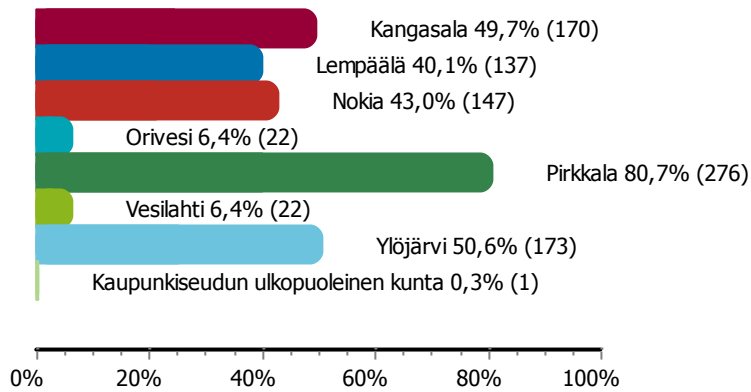
### ORIVESI



Kuva 23 - Jos kuntaliitos toteutuisi, mitkä olisivat asuinkuntasi parhaat liittoskumppanit? / ORIVESI

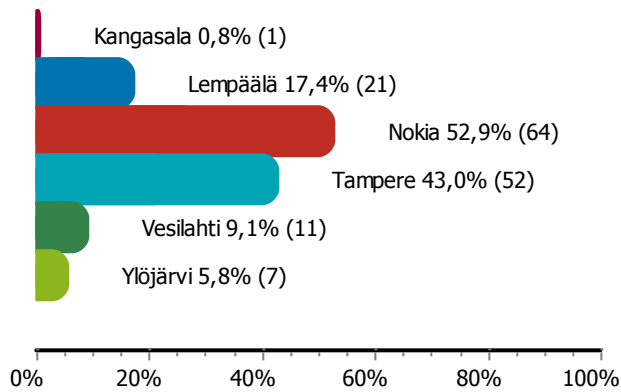


TAMPERE



Kuva 24 - Jos kuntaliitos toteutuisi, mitkä olisivat asuinkuntasi parhaat liittoskumppanit? / TAMPERE

PIRKKALA

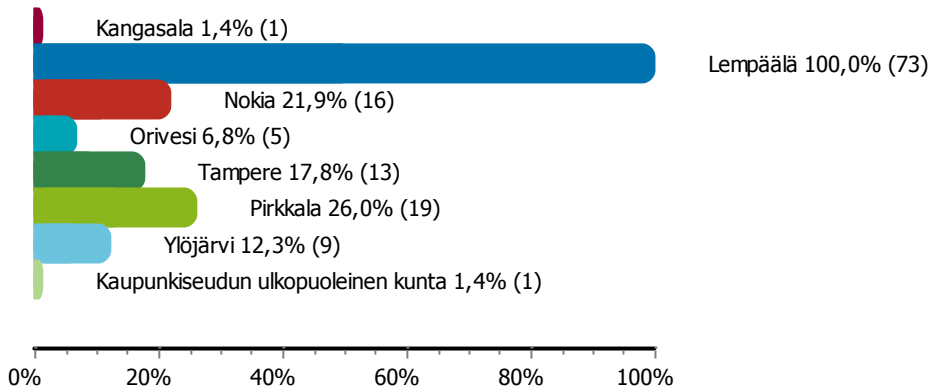


Kuva 25 - Jos kuntaliitos toteutuisi, mitkä olisivat asuinkuntasi parhaat liittoskumppanit? / PIRKKALA



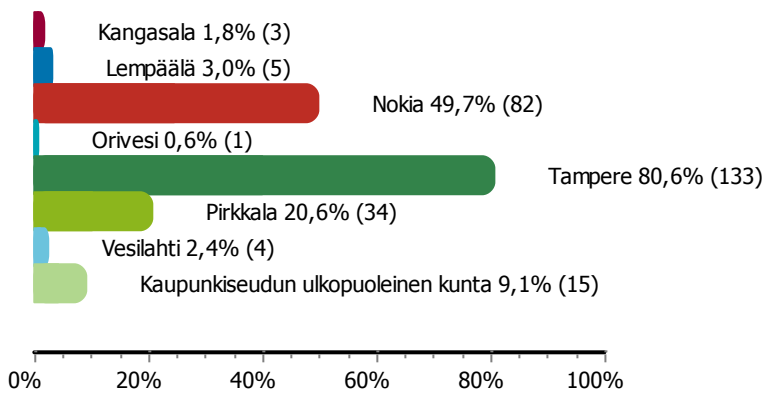


VESILAHTI



Kuva 26 - Jos kuntaliitos toteutuisi, mitkä olisivat asuinkuntasi parhaat liittoskumppanit? / VESILAHTI

YLÖJÄRVI



Kuva 27 - Jos kuntaliitos toteutuisi, mitkä olisivat asuinkuntasi parhaat liittoskumppanit? / YLÖJÄRVI



## 8. Yhteenveto ja johtopäätökset

Vastaajat kokevat kunnan tärkeäksi niin palveluiden järjestämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen kuin myös yhteisöllisyyden ja muiden tekijöiden kannalta. Toisaalta merkittävä osa kokee itselleen merkitykselliseksi juuri oman asuinalueen.

Valtaosa asioi arjessa pääosin oman kunnan alueella. Omassa asuinkunnassa hoidetaan erityisesti perusterveydenhuolto, arkiostokset ja harrastukset. Muualla kuin Tampereella asuvat käyvät useimmin töissä muualla oman asuinkunnan ulkopuolella. Myös viihteen ja vapaa-ajan asiointi, erikoisostokset ja erikoissairaanhoidon asiointi hoidetaan pääosin joko muualla tai yhtäläisesti muualla ja asuinkunnassa.

Arviot kunnallisten tehtävien järjestämisessä kolmesta kehityssuunnasta vaihtelevat. Yhdyskuntarakenteen ja elinkeinoelämän osalta päätösvallan siirtäminen kuntien välisille yhteistyöelimille nousee suosituimmaksi. Varsinkin liikenteen suunnittelu haluttaisiin yhteiselle elimelle. Sen sijaan palvelut, kuntatalous ja kuntaidentiteetin ylläpito koetaan soveltuvan paremmin kunnan oman roolille ja vähemmälle yhteistyölle. Vaikuttamisessa ja osallistumisessa yhteisistä asioista päättäminen voitaisiin jakaa ainakin tietyiltä osin yhteistyöelimille, mutta paikallisvaikuttamisesta ja asiakasosallistumisesta enemmistö pitäisi kiinni lähitasolla.

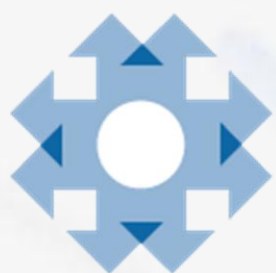
Yhteenvetona vanhempi väestönosa ja haja-asutusalueilla asuvat näkisivät eri tehtävainhoidossa paremmaksi kunnan oman roolin vahvistamisen. Nuoremmat ja keski-ikäiset puoltaisivat useammin yhteistyöelimien päätösvallan kasvattamista. Yhteistyöelimiä kannattaisivat monin paikoin erityisesti toimihenkilöt ja yrittäjät. Kuntaliitoksien kannalla ovat puolestaan johtavassa asemassa toimivat.

Suhtautuminen kuntaliitoksiin jakaa vastaukset. Neljännes kannattaisi kuntaliitoksia, reilut 40 prosenttia vastustaa ja kolmannes ei ole puolesta eikä vastaan. Eniten kuntaliitoksia vastustavat eläkeläiset ja haja-asutusalueilla asuvat ja puolesta ovat eniten keski-ikäiset ja johtavassa asemassa toimivat. Kuntaliitosten tapahtuessa kolmannes haluaisi koko kaupunkiseudun liittyvän yhteen. Kaksi kolmasosaa näkisi mieluiten asuinkunnan yhdistyvän osan kunnista kanssa. Samat ryhmät puolustavat ja vastustavat koko kunnan liitosta kuin kuntaliitosta yleensäkin. Mieluisin liitoskumppani olisi Tampere ja yksittäinen naapurikunta. Lempääläläiset ja vesilahtelaiset näkisivät toisensa parhaina kumppaneina.



Kysymys koko kaupunkiseudun parhaasta kehittämissuunnasta jakaa mielipiteet selvästi. Kolmannes näkee nykytilanteen eli itsenäisten kuntien tekemän yhteistyön parhaana ratkaisuna ja kaksi kolmesta kannattaa muutosta. Joka neljäs siirtäisi päätösvaltaa kuntien välisille yhteistyöelimille, hieman alle neljäsosa vahvistaisi kunnan omaa roolia ja 16 prosenttia tekisi mieluiten kuntaliitoksia. Kunnan oman roolin kasvattamista kannattavat vanhimmat ikäluokat ja haja-asutusalueilla asuvat. Keski-ikäiset siirtäisivät useimmin päätösvaltaa yhteistyöelimille ja nuorimmat jatkaisivat nykyisen tilanteen mukaan. Omassa asuinkunnassaan työskentelevät kannattavat useimmin yhteistyöelimiä. Myös harrastusten tai arkiostosten puolesta muussa kunnassa asioivat kannattavat yhteistyöelimiä, mutta kaupunkiseudun muussa kunnassa työskentelevät puolestaan nykymallia.

Yhteenvetona kaupunkiseudun kehittämiseen kaivattaisiin muutosta, näkemykset yhdestä selvästä kokonaisratkaisusta kuitenkin jakautuvat. Alueella on monia erilaisia asuin ympäristöjä, ja vastaajien arvostukset elinympäristön suhteen vaihtelevat. Avovastausten perusteella moni haluaa säilyttää alueelliset erityispiirteet, ja pelkona muutoksissa on moninaisuuden menettäminen. Kaupunkiseudulle halutaan mahtuvan erilaisia asuin ympäristöjä. Yhteistä päätöksentekoa kannatetaan vahvimmin yhdyskuntarakenteen ja elinkeinoelämän kehittämisessä. Kunnan oman roolin vahvistamista kaivataan arjessa läheisten asioiden kohdalla. Tästä esimerkkinä mm. palvelut, identiteetti ja paikallisvaikuttaminen. Useampi on liitoksia vastaan kuin niiden puolesta, mutta yleisin vaihtoehto on kuitenkin en ole puolesta enkä vastaan. Asia herättää tunteita, mutta moni odottaa kannanoton sijaan ratkaisuja.



# INNOLINK

---

# RESEARCH

TIEDOSTA MENESTYS